

FRANCE POPIT

Jugoslovenska narodna armija — nezamenljiva snaga odbrane i bezbednosti socijalističke samoupravne Jugoslavije

*(Uvodno izlaganje na Komisiji za pitanja opštenarodne
odbrane i društvene samozaštite)*

Ovo je treći kongres Saveza komunista Jugoslavije na kome se u posebnoj komisiji raspravlja o idejno-političkim pitanjima ostvarivanja i razvoja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. To potvrđuje veliku pažnju koju Savez komunista posvećuje odbrani i bezbednosti zemlje i značaj i aktuelnost te problematike.

U prilogu izveštaja i rezolucija pozitivno je ocenjena aktivnost SKJ u ostvarivanju stavova i odluka 12. kongresa i ukazano na velike zadatke koje treba obavljati u okviru daljeg jačanja odbrambene i samozaštitne sposobnosti društva. Na kongresima i konferencijama Saveza komunista republika i autonomnih pokrajina i na Konferenciji Organizacije SKJ u JNA razmatrana su sva značajna pitanja iz te oblasti i podržani osnovni stavovi, navedeni u predlogu kongresnih dokumenata.

Bilo je zalaganja u pretkongresnoj raspravi da 13. kongres SKJ, zbog složenosti međunarodne situacije, velikih teškoća s kojima smo u društvu suočeni i potrebe za povećanim naporima u jačanju odbrane i bezbednosti društva, donese posebnu rezoluciju o zadacima Saveza komunista u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti. Međutim, Odbor za pripremu 13. kongresa i Centralni komitet SKJ zaključili su da u ovom trenutku to nije bilo neophodno, pa ni ra-

cionalno. Uzeto je u obzir, pre svega, da je odlukama prethodna tri kongresa utvrđena dugoročnija odbrambeno-samozaštitna politika i strategija društva i da nema potrebe za suštinskim izmenama osnovnih idejno-političkih opredeljenja, kojima su obuhvaćeni i stalna stvaralačka razrada i obogaćivanje naše odbrambene misli i prakse.

Pre četiri godine zaključili smo da se glavna bitka mora voditi za jačanje odbrambeno-samozaštitne sposobnosti zemlje, prvenstveno u oblasti ostvarivanja ekonomske stabilizacije, za razvoj socijalističkog samoupravljanja, učvršćivanje ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti, efikasnije funkcionisanje političkog sistema i jačanje međunarodnog položaja i ugleda nesvrstane Jugoslavije. S obzirom na složena ekonomska i politička kretanja u društvu i ispoljene tendencije ugrožavanja tih izvora snage naše odbrane i bezbednosti, danas imamo još više razloga za takav zaključak.

Brojni problemi i protivurečnosti već duže prate naš društveni razvoj. O tome se u poslednje vreme mnogo govori, ponekad i s preteranom kritičnošću. Mora se, međutim, ponovo reći da zaoštravanje ekonomske krize, velika zaduženost zemlje, enorman rast inflacije, višegodišnje opadanje životnog standarda radničke klase i velikog dela radnih ljudi i građana, neefikasnost u funkcionisanju političkog sistema, jačanje etatističko-birokratskih tendencija, pojave nejedinstva i federalizacije u SKJ, zastoj u ostvarivanju samoupravnog produkcionog odnosa i drugi poremećaji i subjektivne slabosti umanjuju moralnu snagu i materijalne kapacitete opštenarodne odbrane i slabe efikasnost društvene samozaštite. Poslednjih godina na odbranu i bezbednost zemlje posebno negativno utiču sve izraženije nesamoupravne tendencije i deobe raznih vrsta, manje — više u svim oblastima društvenog života, i, s tim u vezi, učestale pojave etatističkog načina rešavanja društveno-ekonomskih problema. U tome je velika opasnost i po celokupnu bezbednost i teritorijalni integritet SFRJ.

Revolucija se brani razvojem i usavršavanjem izvojevanih tekovina

Neophodno je brže i energičnije, na samoupravnoj osnovi, radi jačanja odbrane i bezbednosti prevladavati nagomilane probleme i protivurečnosti u društvu. Naši naponi u tome moraju biti znatno veći nego do sada. Moramo efikasnije prevazilaziti kolebanja, stagnacije i nedoslednosti u realizovanju dogovorenog, brže menjati

vlastito ponašanje i naći načine za izlaženje iz postojećih ekonomskih i društveno-političkih teškoća, jer se revolucija najsigurnije brani stalnim razvojem i usavršavanjem izvojevanih tekovina. Svi- ma bi trebalo da bude jasno da stabilnost i bezbednost zemlje pr- venstveno zavise od nas samih.

U ovoj kriznoj etapi našeg društveno-ekonomskog razvoja, ko- risteći slabosti, pasivnost i oportunistički organizovanih socijalističkih snaga, našli su prostor za delovanje idejni i klasni protivnici našeg sistema i revolucije za sve učestalije, organizovanije i bezobzirnije napade na revolucionarne tekovine, osnove i razvojne vizije jugo- slovenskog samoupravnog društva. U tome oni, ponekad i ponegde, koriste i legalne društvene institucije i sredstva.

Posebno moramo upozoriti na velike opasnosti po unutrašnju čvrstinu i koheziju našeg društva od jačanja nacionalističke svesti i sve agresivnijeg ispoljavanja nacionalizma. Iskustva iz borbe pro- tiv albanskog nacionalizma i iredentizma i srpskog i crnogorskog nacionalizma na Kosovu ukazuju na razarajuće dejstvo nacionaliz- ma na celokupnu višenacionalnu zajednicu, a time i na njenu spo- sobnost da uspešno štiti vrednosti revolucije. U vezi sa tim, naro- čito je važno da doslednije radimo na prevladavanju neprihvatljivih razlika u kvalifikacijama i procenama opasnosti od nacionalizma, naročito na prevladavanju pojava nejedinstva, oportunizma, neod- lučnosti u praktičnoj idejnoj borbi i koketiranja s nacionalistima u pojedinim delovima Saveza komunista, pa i u nekim njegovim ru- kovodstvima. Veoma je značajno da pravovremeno otklanjamo sve što podstiče nacionalizam i druge pojave u ekonomiji i politici koje su opasne po društvo.

Može se pouzdano tvrditi da Savez komunista do danas nije iz- vukao dovoljno pouka iz kontrarevolucionarnih događaja na Koso- vu, i da tek u poslednje vreme, zajedno s nadležnim organima Po- krajine, SR Srbije i Federacije, preduzima odlučnije mere na suzbij- janju neprijateljskog delovanja s nacionalističkih i iredentističkih pozicija, zaustavljanju iseljavanja Srba i Crnogoraca i relativno ra- širenih oblika ugrožavanja ustavnih prava i sloboda radnih ljudi i građana u SAP Kosovo. Takve aktivnosti su umnogome rezultat prevladavanja svesti o potrebi da se rešavanju problema na Kosovu pristupa kao opštejugoslovenskom pitanju, bez obzira na to što naj- veću odgovornost imaju komunisti i sve subjektivne snage SAP Kosova i SR Srbije.

Iz iskustva se zna da je jedinstvo naroda i narodnosti Jugosla- vije prvi uslov naših istorijskih pobeda i osnovna pretpostavka je- dinstva i efikasnosti naše odbrane.

Bezbednost jugoslovenskog socijalističkog samoupravnog društva zajednički je i nedeljiv interes radničke klase, radnih ljudi i građana i svih naših naroda i narodnosti. Takav odbrambeno-samozaštitni interes zasnovan je na svesti o sudbinskoj povezanosti naroda i narodnosti Jugoslavije i na ostvarivanju Ustavom utvrđenih samoupravnih društvenih odnosa.

Na potrebu za većim angažovanjem Saveza komunista u jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite upućuje i pogoršavanje vojno-političke situacije u svetu. U međunarodnim odnosima nema znakova smirivanja, posebno ne u odnosima između velikih sila i blokova. Svedoci smo sve veće uloge vojnog faktora u međunarodnim odnosima. Nastavlja se intenzivna trka u naoružavanju, koja dobija neograničene razmere, a u poslednje vreme zahvata i kosmos. Naučno-tehnološki napredak omogućava stalno uvođenje novih i usavršavanje postojećih vrsta oružja, a sve učestalija upotreba vojne sile dobija nove oblike, uključujući i tzv. državni terorizam.

U svetu se danas vodi nekoliko ratova, a na pomolu su i nova ratna žarišta. Neka od njih su relativno blizu naših granica. Sve je izraženija tendencija da se tzv. malim ratovima i primenom strategije niskog intenziteta i specijalnog rata pokušaju ostvariti osnovni ciljevi politike hegemonije i dominacije u međunarodnim odnosima.

Izgrađuju se oružane snage i doktrine njihove upotrebe kojima se teži da se protivničkoj strani onemogući razvijanje vlastitih odbrambenih potencijala i efikasan odgovor na početni udar agresora. Posebnu ulogu dobijaju snage za tzv. brze intervencije. Naime, cilj razvoja vojnog faktora jeste ubrzavanje ratnog procesa kojim će se žrtvi agresije onemogućiti pravovremeno i uspešno reagovanje. To je pokazao i poslednji agresivni napad SAD na Libiju.

Sistem opštenarodne odbrane i društvene samozaštite razrađen je na jedinstvenim osnovama

U razvoju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, u njenom teorijski-doktrinarnom i praktičnom delu, moramo polaziti od navedenih činjenica i realnih opasnosti po bezbednost naše zemlje. Pri tome se mora uzimati u obzir činjenica da se na prostoru na kome se nalazi naša zemlja ukrštaju i prepliću interesi velikih sila i blokova, i da se težište konfrontacije u Evropi prenosi na njen jugoistočni deo i region Sredozemlja. Osim toga, dugoročnije se mora računati i na teritorijalne pretenzije nekih naših suseda.

Ima potcenjivanja tih i drugih opasnosti i nerazumevanja smisla naših odbrambeno-samozaštitnih napora. Javljaju se i pokušaji osporavanja nekih naših konceptijskih opredeljenja u odbrani. Ne radi se, međutim, samo o nerazumevanju uslova u kojima živimo. Navedene pojave su, donekle, rezultat šireg prodora antisocijalističkih ideologija i snaga i deo njihove sveukupne delatnosti. Mislimo da Savez komunista u poslednje vreme nije dovoljno aktivan u sprečavanju tih pojava.

Ima pojava osporavanja ustavne uloge, radničko-klasnog, opštejugoslovenskog karaktera Jugoslovenske narodne armije. Pojedinci čak osporavaju potrebu za njenim postojanjem. Takve teze su neprihvatljive, a proturaju ih snage koje imaju drukčije poglede na koncepciju našeg celokupnog razvoja i kojima, zbog toga, smeta Jugoslovenska narodna armija kao snažan činilac stabilnosti i bezbednosti društva. Najbolji odgovor zastupnicima takvih stanovišta daju naši radni ljudi i građani, radnička klasa, svi narodi i narodnosti, koji našu Armiju uistinu doživljavaju kao svoju i u njoj vide nezamenjivu snagu odbrane mira i bezbednosti socijalističke samoupravne Jugoslavije.

Jugoslovenska narodna armija je otvorena za konstruktivne kritičke primedbe i spremna i odlučna u prevladavanju slabosti, kojih ima i u njenim redovima. S druge strane, u celom društvu i SKJ moramo biti odlučniji u odbacivanju neprihvatljivih idejno-političkih koncepcija o Armiji i odbrani zemlje.

Poslednjih godina doneli smo veći broj doktrinarnih dokumenata i normativnih akata, kojima su na jedinstvenim osnovama razrađena mnoga suštinska pitanja organizovanja i funkcionisanja sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Doneti su novi zakoni republika i autonomnih pokrajina o opštenarodnoj odbrani, izrađena je *Strategija oružane borbe* i studija o dostignutom stepenu realizacije koncepcije naše odbrane, a u završnoj fazi je rad na dokumentu konceptijsko-doktrinarnog karaktera, pod nazivom *Strategija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite*. Unapređena je metodologija planiranja, a planovi odbrane su inovirani i dograđeni u svim sredinama.

Postignuti su značajni rezultati u osposobljavanju svih subjekata društva značajnih za odbranu od agresije i drugih oblika spoljnog i unutrašnjeg ugrožavanja bezbednosti naše zemlje. Među najznačajnijim dostignućima je ostvareni stepen moralno-političkog jedinstva, osposobljenosti, modernizacije i ukupnog razvoja JNA i Teritorijalne odbrane.

U osnovi postignutih rezultata je, pre svega, visoka patriotska svest većine radnih ljudi i građana, omladine, pripadnika JNA, organa unutrašnjih poslova i civilne zaštite, i stalna briga radnih i drugih kolektiva, društveno-političkih zajednica i organizovanih socijalističkih snaga, sa Savezom komunista na čelu, za bezbednost i odbrambenu sposobnost zemlje. Zahvaljujući tome, uspeli smo da i u nepovoljnim društveno-ekonomskim uslovima obezbeđujemo kontinuitet odbrambenih priprema i porast odbrambene sposobnosti zemlje.

Kada se radi o oceni stanja i dostignuća u osposobljavanju društva za odbranu i zaštitu moramo biti kritični i prevladavati pojave samozadovoljstva i idealiziranja stanja u toj oblasti. Zahtevi koji proizlaze iz složenog političkog trenutka, karakteristika rata i oružane borbe u savremenim uslovima sve su veći, a materijalne, organizacione i druge pripreme za vođenje opštenarodnog odbrambenog rata sve složenije. U ratu i drugim vanrednim prilikama uspešno mogu funkcionisati sistemi, privredne i druge delatnosti koji se za to valjano osposobljavaju i bez većih poremećaja deluju i u miru.

Pripreme za odbranu nisu ravnomerne u svim opštinama, mešnim zajednicama i organizacijama udruženog rada. Ne razvijaju se jednako ni svi elementi odbrambenog sistema. Ekonomski problemi nepovoljno utiču na odbrambene pripreme u privredi i društvenim delatnostima, otežavaju materijalizaciju planova za proizvodnju u ratu, posebno u nerazvijenim opštinama, na nekim brdsko-planinskim i prigraničnim područjima. Ni u realizaciji stavova 12. kongresa o podrštvljavanju odbrane i bezbednosti nije učinjeno onoliko koliko je bilo potrebno i moguće. Zastoj u razvoju samoupravljanja, subjektivne slabosti u delovanju Saveza komunista i institucija delegatskog sistema, pa i nerazumevanja i otpori, učinili su da su poslovi iz te oblasti u nekim sredinama relativno zatvoreni i da se njima, pretežno, bave samo za to specijalizovani organi i službe — sekretarijati za narodnu odbranu, komisije, saveti, odbori, komiteti i drugi.

Opravdano se u Nacrtu rezolucije naglašava da težište aktivnosti Saveza komunista treba da bude na daljem podrštvljavanju odbrane i bezbednosti, odnosno na borbi za još veće učešće udruženog rada i radnih ljudi i građana u odlučivanju o osnovnim pitanjima razvoja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i neposrednom ostvarivanju zadataka u toj oblasti. Moramo stvarati organizacione i druge uslove za masovnije i kreativnije angažovanje radnih ljudi i građana, posebno omladine i žena u odbrani i zaštiti.

Bitku za najširi odbrambeno-samozaštitni front treba prvenstveno voditi u organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Zaštita osnovnih vrednosti društva — pravo i obaveza svakog radnog čoveka i građanina

U poslednje vreme, na raznim skupovima, u organima i organizacijama SK, kao i na nedavno održanim kongresima i konferencijama SK i drugih društveno-političkih organizacija, naglašavano je da društvena samozaštita zaostaje, da je nedovoljno organizovana i efikasna, da stepen njenog razvoja nije primeren sadašnjim potrebama, te da je i u njoj izražen raskorak između idejno-političkih opredeljenja i prakse.

Činjenica je da naše društvo, i pored razgranatog sistema zaštitnih institucija, nedovoljno štiti neke svoje osnovne vrednosti. O tome svedoče podaci o privrednom i drugim vrstama kriminala, prisvajanju društvene imovine, štete od požara, raširene pojave nezakonitog ponašanja pojedinaca i grupa i uzurpacije samoupravnih prava, javni nacionalistički ispadi i drugi događaji koji uznemiravaju javnost i izazivaju opravdano nezadovoljstvo radnih ljudi i građana.

U situaciji u kojoj se nalazi naša privreda i društvo u celini privredni kriminal, više nego ranije, ugrožava socijalističko samoupravljanje i tekovine revolucije. Zato je jedan od prioriteta Saveza komunista da idejno-političkom akcijom obezbedi efikasnije suzbijanje svih vidova kriminala i uzroka koji ga omogućavaju. Posebnu odgovornost u tome imaju organi samoupravne radničke kontrole, organi otkrivanja i pravosudni organi, kao najstručniji deo sistema društvene samozaštite za zadatke u toj oblasti.

Praksa pokazuje da treba činiti ozbiljnije napore radi jačanja društvene samozaštite. Vraćajući se idejno-političkim osnovama utvrđenim na 13. sednici Predsedništva CK SKJ, 1985. godine, posebno njenim sadržajima, preventivnoj funkciji i širini fronta koji je ostvaruje, moramo nastojati da se društvena samozaštita ostvaruje kao celovit i jedinstven društveni pokret, kao svesna, organizovana aktivnost svih društvenih subjekata. Narasla je potreba za razradom i dogradnjom određenih sistemskih rešenja koja će doprineti da se samozaštitno organizovanje i delovanje u svim celijama društva upravo tako ostvaruje i bude primereno konkretnim uslovima i potrebama. Otuda je razumljivo da rešenja ne bismo smeli

tražiti u većoj institucionalizaciji društvene samozaštite. Polazeći od toga da je zaštita osnovnih vrednosti društva pravo i obaveza svakog radnog čoveka i građanina, neophodno je razvijati i afirmisati oblike delovanja koji će omogućiti njihovu stalnu, koordiniranu i efikasnu samozaštitnu aktivnost.

Pravovremeno i kvalitetno međusobno informisanje, akciono jedinstvo i ujednačeni kriterijumi o značajnim pitanjima funkcionisanja i razvoja društvene samozaštite na celom prostoru Jugoslavije značajne su pretpostavke njenog uspešnog i efikasnog funkcionisanja.

Radi efikasnije zaštite društvene svojine potrebno je razraditi i dosledno realizovati mere kojima će se onemogućiti njeno privatno, grupnosvojinsko i tehnomenadžersko prisvajanje. Savez komunista treba da razvija svest i mobilise sve društvene snage da bi se onemogućili svi oblici privrednog kriminala, pojave rentijerstva, špekulacije, korupcija, podmićivanje, bogaćenje mimo rada, izigravanje poreskih obaveza i drugi vidovi narušavanja zakonitosti i moralnih normi u društvu. Komunisti se moraju izboriti za pojačanu aktivnost svih činilaca društvene kontrole, i njima nuditi podršku za brže prevazilaženje sporosti i površnosti u radu pojedinih organa uprave, a naročito inspeksijskih službi, pravosudnih organa i organa otkrivanja. Potrebno je da se ti i drugi organi, a posebno inspeksijske službe i organi unutrašnjih poslova, i dalje kadrovski i materijalno-tehnički osposobljavaju za izvršavanje svojih obaveza i zadataka.

Savez komunista se mora izboriti za ostvarivanje veće društvene kontrole rada javnih službi i, u vezi s tim, za dosledniju primenu političkih i zakonskih sankcija na nosioce etatističko-birokratske samovolje i neodgovornog i neljudskog ponašanja prema građanima.

Jedan od osnovnih preduslova za efikasnije ostvarivanje društvene samozaštite jeste još organizovaniji i intenzivniji rad društveno-političkih organizacija, obrazovno-vaspitnih institucija i drugih organizovanih socijalističkih snaga na jačanju svesti, odgovornosti i idejno-političke sposobnosti radnih ljudi i građana, posebno mlade generacije, za zaštitu vrednosti na kojima se zasniva politički i društveno-ekonmski sistem socijalističkog samoupravljanja.

Zaštita čovekove radne i životne sredine postala je jedno od najvažnijih pitanja društvene samozaštite, jer razne vrste zagađenja ugrožavaju biološku egzistenciju čoveka. Naime, mnoštvo faktora vezanih za savremeni način života može naneti velika zla sadašnjim i budućim generacijama ako izmaknu kontroli.

Iako je između dva kongresa postignut izvestan napredak u osposobljavanju privrede i društvenih delatnosti za delovanje u opštenarodnom odbrambenom ratu, može se konstatovati da se u toj oblasti još zaostaje.

Najizraženiji problemi se javljaju u velikim tehničko-tehnološkim sistemima. Mislimo, pre svega, na jugoslovenske železnice, PTT organizacije i jugoslovensku elektroprivredu, čiji kapaciteti, proizvodnja i usluge imaju vitalni značaj za vođenje opštenarodnog odbrambenog rata sa osloncem na vlastite snage. U tim sistemima i privredi kao celini mora se, na osnovu zajednički utvrđenih interesa, Ustava i Zakona o udruženom radu, obezbediti veći stepen tehničko-tehnološkog jedinstva i onemogućiti razni oblici autarkije i zatvaranja, kidanja tehnoloških veza, kršenja poslovnih i zakonskih normi u privređivanju i ukupnom poslovanju. Pripremanje i organizovanjem za opštenarodnu odbranu treba obezbediti da i u slučajevima raspada pojedinog sistema njegovi delovi mogu efikasno funkcionisati.

Na osnovu prakse, društveni i samoupravni subjekti u organizacijama udruženog rada i društveno-političkim zajednicama treba više nego do sada međusobno da usklađuju i proveravaju planove odbrane i planove proizvodnje, prometa i usluga za potrebe društva i oružanih snaga u ostvarivanju opštenarodne odbrane, da stalno unapređuju postojeća i pronalaze nova rešenja za obezbeđenje materijalnih, organizacionih i drugih pretpostavki za uspešno funkcionisanje privrede u opštenarodnom odbrambenom ratu i drugim vanrednim prilikama. Veću pažnju treba obratiti i na obezbeđivanje materijalnih rezervi i rezervi za proizvodnju u ratu.

Planiranjem i drugim odbrambeno-samozaštitnim aktivnostima, naročito u mesnim zajednicama i organizacijama udruženog rada, treba brže prevazilaziti pojave formalizma, prekomernog administriranja i nepotrebne profesionalizacije poslova.

Opštejugoslovenski karakter oružanih snaga

Na težišta u daljoj izgradnji naših oružanih snaga ukazano je u Predlogu rezolucije. Polazi se od toga da su idejno-političko jedinstvo, moralna čvrstina, vojnostručna osposobljenost i materijalno-tehnička opremljenost oružanih snaga osnovni preduslovi uspešnog ostvarivanja njihove uloge i odgovornosti. Naročito se ističe značaj daljeg jačanja jedinstva JNA i Teritorijalne odbrane, uz uvažavanje posebnosti njihovih uloga u doktrini i strategiji opštena-

rodne odbrane. Reč je o potrebi da se JNA i Teritorijalna odbrana razvijaju kao komplementarni delovi jedinstvenih oružanih snaga naše zemlje i celokupnog sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Na taj način se sprečava paralelizam u izgradnji oružanih snaga, povećava njihova efikasnost i obezbeđuje jedinstvo oružane borbe na celokupnom prostoru Jugoslavije.

Od težišnih aktivnosti Saveza komunista naglašeno je zalaganje za stalno jačanje opštenarodnog, radničko-klasnog i opštejugoslovenskog karaktera oružanih snaga.

U tehničkoj modernizaciji oružanih snaga i dalje ćemo se rukovoditi potrebom da ne zaostajemo za armijama susednih zemalja i da se u opremanju oružanih snaga polazi od objektivnih materijalnih mogućnosti društva. Tehničku modernizaciju i dalje treba zasnivati na razvoju i proizvodnji naoružanja i opreme u domaćoj vojnoj industriji, koja se i u sadašnjim uslovima ispoljava kao značajan činilac tehničko-tehnološkog razvoja zemlje i ostvarivanja stabilizacije politike. Savez komunista Jugoslavije podržava inicijativu za obezbeđenje trajnijih i stabilnijih izvora finansiranja programa i planova izgradnje oružanih snaga prema ekonomskim sposobnostima društva.

Moraju se ulagati veći naponi i razraditi konkretne mere radi obezbeđivanja što srazmernije zastupljenosti naroda i narodnosti Jugoslavije i republika i pokrajina u starešinskom sastavu JNA, posebno u sredinama u kojima je odziv mladih za vojne škole i akademije nedovoljan.

Neophodno je da organizacije i organi Saveza komunista u društveno-političkim zajednicama, mesnim zajednicama i organizacijama udruženog rada ispolje veću aktivnost i odgovornost za razvoj i jačanje Teritorijalne odbrane, a posebno za stalno praćenje i učvršćivanje moralno-političkog jedinstva i rešavanje materijalnih i svih drugih pitanja značajnih za njenu borbenu izgradnju.

Razvijenost i osposobljenost *civilne zaštite*, u koju je uključeno više od tri miliona ljudi, nije svuda na potrebnom nivou. U narednom periodu posebnu pažnju treba obratiti na unapređivanje preventivnih mera zaštite i osposobljavanje stanovništva za zaštitu od nuklearno-hemijsko-bioloških borbenih sredstava, zaštitu od elementarnih nepogoda i požara, i na pripremanje radnih organizacija koje imaju poseban značaj za zaštitu i spasavanje ljudi i materijalnih dobara u svim uslovima u miru i ratu.

Veću pažnju treba obratiti i na pitanje organizacije i unapređivanja programa i sadržaja osposobljavanja radnih ljudi i građana, posebno omladine i žena, za zadatke u opštenarodnoj odbrani. Sa-

vez komunista se mora založiti za kvalitetniju obuku stanovništva i, u okviru toga, za racionalizaciju i poboljšanje masovnih akcija i vežbi, i veću koordinaciju u osposobljavanju svih subjekata odbrambeno-samozaštitnog sistema.

U unapređivanju i usavršavanju *sistema rukovođenja i koordinacije* u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti naročito je značajno jačanje idejnog jedinstva, poboljšanje organizovanosti, međusobne povezanosti i tehničke opremljenosti subjekata sistema rukovođenja, razvijanje njihovih stručnih znanja, sposobnosti, inicijative i stvaralaštva. Treba težiti većoj međusobnoj usklađenosti svih komponenata, povezivanju, usaglašavanju i koordiniranju aktivnosti svih činilaca razgranatog odbrambeno-samozaštitnog sistema SFRJ.

Veliki značaj u obezbeđivanju efikasnog i jedinstvenog funkcionisanja odbrane i bezbednosti imaju *komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu*. Njih treba još doslednije razvijati i osposobljavati kao društvena i operativno-politička tela čija se koordinaciona i usmeravajuća, a time i rukovodeća uloga Saveza komunista mora ostvarivati na način kojim se ne smanjuje sadržaj rada i samostalnosti i odgovornost ostalih subjekata političkog sistema u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti. Komiteti treba da se angažuju na suštinskim pitanjima odbrane i bezbednosti zemlje i kontinuiteta revolucije. Od njih se očekuje da se još aktivnije odnose prema antisocijalističkim i drugim pojavama koje ugrožavaju snagu odbrane i stabilnost sveukupnih društvenih odnosa u određenim sredinama. U izveštaju je ukazano na brojne slabosti i nesnalaženja u radu komiteta, koje moramo prevladavati radi njihovog bržeg osposobljavanja i uspešnijeg delovanja.

Uključivanje *nauke* u aktivnosti značajne za odbranu i zaštitu još nije zadovoljavajuće. Odnosno, nužna je svestranija saradnja naučnih institucija u društvu s odgovarajućim institucijama u oružanim snagama, povezivanje naučne delatnosti iz tih oblasti i udruženog rada, celovitije istraživanje izvora i oblika ugrožavanja našeg društva u savremenim uslovima i veća primena naučnih saznanja i rezultata istraživanja u razvoju i organizovanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Stabilniji društveno — ekonomski odnosi — jača odbrana

Iako je u ostvarivanju vodeće uloge i odgovornosti Saveza komunista u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti učinjen vidan napredak, mnoge organizacije, pa i neki organi Saveza ko-

munista, ne izvršavaju u potpunosti svoje zadatke u toj oblasti, zapostavljaju i formalistički prilaze toj problematici, ili svoje obaveze prebacuju na komitete za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu, stručne organe i službe. Zato je neophodno da organizacije i organi Saveza komunista kritički sagledaju rezultate svoga delovanja u toj oblasti i utvrde sadržaje i oblike sopstvenog idejnog i političkog osposobljavanja radi uspešnijeg ostvarivanja svoje političke odgovornosti za zaštitu tekovina revolucije i odbranu zemlje.

Morali bismo svestranije sagledati delovanje drugih društveno-političkih organizacija, naročito SSRN u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti. U Socijalističkom savezu treba obezbediti uslove da ostale društveno-političke i društvene organizacije i udruženja građana ostvaruju i razvijaju političko i akciono jedinstvo i usklađuju svoje aktivnosti u toj oblasti. Socijalistički savez i svi njegovi delovi, uključujući i razgranatu mrežu društvenih organizacija, treba više da se angažuju na razvijanju svesti i spremnosti radnih ljudi i građana za učešće u odbrani zemlje i zaštiti Ustavom utvrđenog društvenog uređenja, u jačanju njihovog uticaja i učešća u odlučivanju o pitanjima iz te oblasti i mobilisanju svih snaga društva na zadacima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Na kraju, želimo još jednom da naglasimo da odbrambena i samozaštitna sposobnost zemlje zavisi od njene ekonomske, političke i socijalne stabilnosti, od njenog ukupnog materijalnog i društvenog razvoja i sposobnosti Saveza komunista i ostalih subjektivnih snaga, raspoloženja i spremnosti radnih ljudi da savlađuju zastoje i krize u unutrašnjim odnosima. U vezi sa tim, ovaj kongres bi trebalo da obaveže organizacije i organe Saveza komunista da se dosledno bore za brži izlazak zemlje iz ekonomske krize, za efikasnije rešavanje nagomilanih socijalnih problema, posebno nezaposlenosti mlade generacije, za energičnije prevladavanje etatističkih i dezintegrativnih pojava i jačanje jedinstva Jugoslavije na samoupravnim osnovama, za odlučnije suzbijanje negativnih pojava i deformacija u društvu, naročito u odnosu prema društvenoj svojini, koje nepovoljno utiču na političko raspoloženje radnih ljudi i građana. Svi ti problemi su u osnovi zajednički i moraju se rešavati zajedničkim snagama svih društveno-političkih zajednica i svih organizovanih snaga društva.

SUMMARY

THE YUGOSLAV PEOPLE'S ARMY — IRREPLACEABLE POWER OF DEFENCE AND SECURITY OF THE YUGOSLAV SELF-MANAGEMENT BASED YUGOSLAVIA

(Introductory report at the commission report of the commission for TND and SSD matters)

In the introductory report in the Commission for total national defence and social self-protection matters it has been pointed out that further interests for further strengthening of defence and security demand that problems and contrarieties amassed in our society be overcome more quickly and effectively, and on the basis of self-management. It has also been pointed out that the revolution is best defended by a constant development and upgrading of its attainments.

A warning has been given concerning the threats posed by the increasingly aggressive manifestations of nationalism to the firmness and cohesion of the Yugoslav society. In connection with this was underlined the indispensability of undertaking of more consistent efforts for overcoming the unacceptable differences in qualification and assessments of nationalistic dangers.

The need for a more intensive engagement of the League of Communists in further strengthening of the total national defence and social self-protection system is also imposed by the aggravation of the world military-political situation. The lack of understanding of the purpose of the defence and self-protection efforts as well as some attempts at refuting certain conceptual defence postulates, resulting from a substantial penetration of anti-socialist ideologies and forces, have been criticized.

The fact has been pointed out that in the last several years has been promulgated a substantial number of doctrinal documents and normative enactments by which have been, on an integrated and uniform basis, worked out fundamental matters and questions of the organization and functioning of the total national defence and social self-protection system. An assessment has been made that significant results have been attained in making all subjects of society able for defence from open aggression and other forms of external or internal threatening of security of the SFRY.

Among the most significant of these attainments are the attained degrees of moral-political unity, combat qualification, modernization and overall development of the Yugoslav People's Army and Territorial defence. Owing to these attainments are ensured the continuity of defence preparations and a further strengthening of the defence capabilities of the country, in spite of unfavourable socio-economic conditions for these efforts.

L'ARMEE POPULAIRE YUGOSLAVE — FORCE IRREMPLACABLE DE LA DEFENSE ET DE LA SECURITE DE LA YUGOSLAVIE SOCIALISTE ET AUTOGESTIONNAIRE

(Exposée d'introduction aux travaux de la commission de la DPG et de l'AS)

Dans l'exposé d'introduction aux travaux de la Commission pour la défense populaire généralisée et l'autoprotection sociale il a été souligné que les intérêts du renforcement de la défense et de la sécurité du pays exigent un règlement plus efficace et davantage résolu suivant les principes de l'autogestion des problèmes et des contradictions qui se sont accumulés dans la société. Il a été noté que la révolution était le mieux défendue par un développement continu et par la sauvegarde de ses acquis.

L'on y fait remarquer les dangers que représente une montée toujours plus agressive du nationalisme pour la fermeté intérieure et la cohésion de la société yougoslave. Dans cet ordre d'idées, il a été constatée la nécessité d'oeuvrer avec plus de persévérance en vue d'aplanir les différences inadmissibles en matière d'identification et d'évaluation des dangers que représente le nationalisme.

La nécessité de voir la Ligue des Communistes de Yougoslavie s'engager à renforcer la Défense populaire généralisée et l'autoprotection sociale est commandée aussi par l'aggravation de la situation militaire-politique, dans le monde. Il a été critiqué l'incompréhension de la nature des efforts des défense et d'autoprotection ainsi que quelques tentatives de contester certaines conceptions de défense qui résultent d'une large montée d'idéologies et de forces anti-socialistes.

Il a été souligné qu'au cours de ces quelques dernières années ont été adoptés un bon nombre de documents doctrinaux et d'actes normatifs portant sur des fondements uniques de l'organisation et du fonctionnement des systèmes de la Défense populaire généralisée et de l'autoprotection sociale. Il a été constaté que de bons résultats ont été atteints en matière de formation de tous les sujets de la société pour la défense contre l'agression et contre d'autres formes de menace extérieure et intérieure à la sécurité de la RSFY.

Parmi les importantes réalisations il a été évoqué le haut degré de l'unité morale et politique, de la préparation, de la modernisation et de l'ensemble du développement de l'APY et de la Défense territoriale. Grâce à cela, en dépit des conditions socio-économiques défavorables, il a été possible d'assurer la continuité des préparatifs de défense et une consolidation ininterrompue des capacités de défense du pays.

ЮГОСЛАВСКАЯ НАРОДНАЯ АРМИЯ — НЕЗАМЕНИМАЯ СИЛА ОБОРОНЫ
И БЕЗОПАСНОСТИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ САМОУПРАВЛЕНЧЕСКОЙ
ЮГОСЛАВИИ

(Вступительное выступление в Комиссии по вопросам ВНО и ОСЗ)

Во вступительном выступлении в Комиссии по вопросам всенародной обороны и общественной самозащиты подчеркнуто, что интересы укрепления обороны и безопасности требуют более быстрого и энергичного на основе самоуправления преодоления нагроможденных проблем и противоречий в обществе. Указано, что революция наиболее надежно защищается постоянным развитием и совершенствованием своих завоеваний.

Обращается внимание на опасность все более агрессивных проявлений национализма для внутренней сплоченности югославского общества. В связи с тем, указывается на необходимость более последовательной деятельности по преодолению неприемлемых разниц в квалификациях и оценках опасности национализма.

На необходимость более интенсивной деятельности Союза коммунистов в решении задачи укрепления всенародной обороны и общественной самозащиты указывает и ухудшение военно-политической ситуации в мире. Критике подвергались непонимание смысла оборонительно-защитных усилий и попытки оспаривания некоторых положений концепции обороны, являющиеся последствием экспансии антисоциалистической идеологии и сил.

Подчеркнуто, что в течение последних лет было принято большое количество документов, относящихся к доктрине, а также и нормативных актов, которыми на единых основах разрабатываются основные вопросы организации и функционирования системы всенародной обороны и общественной самозащиты. Оценено, что достигнуты значительные результаты в подготовке всех субъектов общества к обороне от агрессии и других форм внешней и внутренней угрозы безопасности СФРЮ.

К самым значительным достижениям относится достигнутая степень морально-политического единства, подготовленности, модернизации и общего развития ЮНА и Территориальной обороны. Благодаря этому, несмотря на неблагоприятные общественно-экономические условия, обеспечивается непрерывность оборонительных подготовок и дальнейшее укрепление обороноспособности страны.